

درس اول

علامه محمد تقی جعفری

ذکر آرد فکر را در اهتزاز

معلم و مربی باید همواره در حال استمداد از خدا باشد. اما باید دید «در حال استمداد از خدا بودن» به چه معناست؟ آیا این بدین معنی است که معلم و مربی کاری انجام بدهد و سپس دست به دعا و نیایش بردارد و آیا تعلیم و تربیت صحیح، یعنی کار و نیایش مستمر؟ در پاسخ می‌گوییم: بی‌تردید، این قبیل بدآموزی‌ها و بدفهمی‌ها بوده که بشریت را در هر جامعه و هر دوره‌ای، از انسان‌های صاحب‌نظر و رشد یافته - جز بسیار محدود - محروم می‌نماید. استمداد از خدا، آن نیست که در این سؤال مطرح شده، بلکه مقصود این است که: با وجود مشترکات فراوان در افراد نوع بشر، تفاوت‌هایی بسیار زیاد میان افراد وجود دارد، به گونه‌ای که اگر بخواهیم تعلیم و تربیت به حد نصاب برسد، برای هر فردی یک معلم و مربی لازم است.

وقتی در برابر انسانی قرار بگیریم که علاوه بر داشتن مشترکاتی با دیگران، مختصات نیز برای خود دارد که حتی ممکن است سالیان متمادی با او زندگی کنیم ولی به همه مختصاتش پی نبریم، قطعی است برای اجرای تعلیم و تربیت، بسا در نظر گرفتن همه ابعاد او، راهی جز استمداد از خداوند نداریم. اوست که می‌تواند دست ما را در تعلیم و تربیت بندگانش بگیرد. آیا نماز خواندن ابن‌سینا در زمان ناتوانی از حل مشکلات علمی، جز برای این بود که در تعلیم خویشستن از خدا استمداد می‌جست؟ آیا مولوی با آن مغز و روان تابناک و شگفت‌انگیزش نمی‌گوید:

این قدر گفتیم، باقی فکر کن
خود این ذکر، موجب تموج و فعالیت فکر می‌گردد و حقایقی برای انسان کشف می‌شود:

ذکر را خورشید این افسرده‌ساز

ذکر آرد فکر را در اهتزاز